

Alnus incana (Olše šedá)

synonyma: *Alnus alisoviana*, *Alnus alnus*, *Alnus argentata*, *Alnus argentata* var. *pinnatipartita*, *Alnus borealis*, *Alnus glutinosa* var. *incana*, *A. f. acuminata*, *A. f. acutiloba*, *A. f. argyrophylla*, *A. f. bipinnatifida*, *A. f. blyttiana*, *A. f. brachyphylla*, *A. f. cordifolia*, *A. f. crataegifolia*, *A. f. dubia*, *A. f. flavescens*, *A. f. incisa*, *A. f. microcarpa*, *A. f. microconus*, *A. f. microphylla*, *A. f. monstrosa*, *A. f. oxyloba*, *A. f. pallida*, *A. f. pendula*, *A. f. pinnata*, *A. f. pinnatifida*, *A. f. pinnatipartita*, *A. f. pinnatisecta*, *A. f. subargentata*, *A. f. subcordata*, *A. f. subcordifolia*, *A. f. subsericea*, *A. f. tortuosa*, *A. var. acuminata*, *A. var. alpestris*, *A. var. angulata*, *A. var. arcuata*, *A. var. argentata*, *A. var. argentea*, *A. var. bipinnatifida*, *A. var. borealis*, *A. var. bornmuelleri*, *A. var. confusa*, *A. var. glabra*, *A. var. glaucophylla*, *A. var. hypochlora*, *A. var. intermedia*, *A. var. leptophylla*, *A. var. microconus*, *A. var. microjula*, *A. var. oblongifrons*, *A. var. obtusifolia*, *A. var. orbicularis*, *A. var. ovalifolia*, *A. var. ovalis*, *A. var. ovata*, *A. var. parvifolia*, *A. var. pendula*, *A. var. pinnata*, *A. var. pinnatifida*, *A. var. pseudospuria*, *A. var. sericea*, *A. var. subrotunda*, *A. var. tomentosa*, *A. var. virescens*, *Alnus intermedia*, *Alnus languinosa*, *Alnus minor*, *Alnus plicata*, *Alnus tenuifolia* f. *incisa*, *Alnus tirolensis*, *Betula alnus*, *Betula alnus* var. *incana*, *Betula incana*, *Betula incana* var. *angulata*, *Betula incana* var. *minor*, *Betula palustris*, *Betula pinnata*

čeleď: Betulaceae

oblasti: Alberta, Aljaška, Alpy, Arizona, Britská Kolumbie, Connecticut, Česká republika, Estonsko, Finsko, Idaho, Illinois, Indiana, Iowa, Irsko, Jugoslávie, Kalifornie, Karpaty, Katalánsko, Kavkaz, Kola, Kolorado, Labrador, Litva, Lotyšsko, Maine, Manitoba, Maryland, Massachusetts, Michigan, Minnesota, Montana, Německo, Nevada, New Hampshire, New Jersey, New York, Newfoundland, Norsko, Nové Mexiko, Nové Skotsko, Nový Brunšvik, Ohio, Ontario, Oregon, Pennsylvania, Polsko, Provance, Quebec, Rhode Island, S Itálie, S Řecko, Saskatchewan, Severní Dakota, Severozápadní Teritorium, Slovensko, SV Řecko, Švédsko, Švýcarsko, Utah, Vermont, Virginie, Washington, Wisconsin, Wyoming, Yukon, Z Rusko, Z Sibiř, Západní Virginie

Pochází z Evropy, na Kavkaze a západní Sibiře. Dožívá se 50 (max. 100)let. Dorůstá výšky 6 - 20 (i 30)m, šířky do 12cm, průměru kmene 30 - 50cm v podobě keře nebo stromu široce kuželovitého habitu. Borka má tmavě šedohnědou barvu a hladký povrch. Borka je světlešedá až tmavěšedá, načervenalá nebo hnědá, hladká, později šedá, olysávající, pupeny stopkaté, tupě špičaté, šedohnědě plstnaté a kryté 2ma šupinami. Střídavé až 10cm listy jsou vejčitěeliptické, zašpičatělé, s výrazným žilkováním, 2x pilovým okrajem na vykrajovaných mělkých lalocích a mají tmavězelenou barvu, délku 4 - 12cm, šířku 3 - 9cm, spodní strana je ochlupená, báze zakulacené nebo klínovitá nebo i mírně srdčitá, žilnatinu tvoří 8 - 14 párů žilek a řapíky jsou dlouhé 1 - 3cm. Kvete v jehnědách, samčí vyrůstají po 3 - 5ks na koncích větví, jsou převislé, žluté, dlouhé 5 - 10cm, mají 4 - 6 tyčinek o 4 - 6tičetné okvětí, samičí jsou menší vyrůstají po 3 - 12ks na světlehnědý jemně ochlupených stopkách, jsou vzpřímené a červené. Vytváří dřevnaté přisedlé vejčitékulovité až prakticky válcovité šištice po 3 - 5ks, délky 1 - 1,6 (i 2)cm, nažky jsou rezavé a mají široké křídlo. Plodí od věku 10 - 15let. Existují vnitrodruhové taxony:

- 'Angermannica' - listy eliptické, na okraji až do 1/2 čepele rozeklané se 6ti páry laloků s tupou špičkou, horní strana laloků celokrajné, spodní drobně pilovitá a báze srdčitá
- 'Angustissima' - vyšší keř až malý strom; větvení jemnější; listy dlouhé 3 - 5cm, hluboce rozeklané, laloky prakticky nitkovité, protáhlé
- 'Arcuata' - listy velké, kulaté až široce vejčité, špičaté, ostře 2x pilovité
- 'Aurea'/var. aurea - stromovitý habitus; výška 5 - 10m, šířka 4 - 6m; větve žluté až žlutooranžové, v zimě oranžovočervené; listy žluté až žlutozelené (i načervenalé), na spodní straně ochlupené; jehnědy v mládí oranžové, později červenooranžové; pomalejší růst
- 'Bolleana' - listy žlutě nestejně skvrnité
- f. blyttiana - listy vejčité až eliptické, tupé, krátce zakulaceně laločnaté, dlouhé 2,5 - 3cm, spodní

- strana zelená až namodralá, mírně ochlupená, žilnatinu tvoří 7 - 8 párů žilek; šišťice přisedlé
- 'Coccinea'/var. coccinea - větve v mládí červenooranžové; listy nažloutlé, široce vejčité, na spodní straně modrozelené
 - 'Dalecarlica' - listy široce eliptické, laloky rovné až obloukovité, špičaté, úzce 3úhlé, okraje bez zubů, výkrojky ve tvaru V a U
 - 'Falunensis' - listy pravidelně úzce laločnaté, dolní okraj laloků hustě symetricky pilovitý, horní okraj řídko pilovitý až celokrajný
 - var. hypochlora - Finsko až Itálie; listy eliptické až vejčité, mělce zakulaceně laločnaté, konec krátce zúžený, spodní strana zelená, max. mírně ochlupená a žilnatinu tvoří 8 - 10 párů žilek; šišťice přisedlé, dlouhé 1 - 1,5cm
 - 'Chamaedryoides' - listy eliptické, krátce špičaté, hrubě tupě laločnatě 3úhle přitiskle zubaté, dlouhé 3,5 - 4,5cm, báze mírně zubatá až celokrajná
 - 'Laciniana'/'Incisa'/'Pinnatifida'/f. acuminata/f. acutiloba/f. pinnata/var. pinnata/var. pinnatifida/var. laciniata/var. incisa - výška do 12m; listy stříhané, delší, užší, špičaté, zpravidla s 8mi páry laloků, báze zpravidla uťatá
 - 'Lobata' - listy úzce vejčité, laloky pilovité, špičaté, na vrcholku listy laloky i zuby pouze malé, báze uťatá
 - 'Microphylla'/f. microphylla - menší vzrůst, větvení hustější; listy drobě zubaté, dlouhé 2 - 4 (i 5)cm
 - 'Monstrosa'/var. monstrosa - nízký široce poléhavý až výběžkatý keřovitý habitus
 - subsp. oblongifolia - pochází z jihozápadu Severní Ameriky
 - 'Orbicularis' - listy prakticky kulaté, dlouhé i široké 3 - 4cm, občas mírně vrásčité, asymetricky pilovité, v mládí hustě plstnaté, později na spodní straně šedozelené a mírně ochlupené, žilnatinu tvoří 5 - 6 párů vystouplých žilek
 - 'Oxyacanthoides' - listy prakticky čtvercovité, na všech stranách se 4 - 5ti velkými 3úhlými na vrcholku drobně zubatými zuby, báze srdčitá
 - f. parvifolia - Finsko; listy malé, kulaté, dlouhé i široké 1 - 1,5cm, spodní strana šedá až šedozelená, žilnatinu tvoří 5 - 7 párů žilek; šišťice bývají přisedlé až krátce stopkaté
 - 'Pendula'/var. pendula - střední až velký stromovitý habitus; větve převislé; listy dlouhé 3 - 7cm, široké 3 - 5cm; šišťice drobnější
 - 'Pinnata' - listy dlouhé 2 - 3cm, hluboce rozeklané, laloky úzké, špičaté, ochlupené a na spodní straně šedé
 - 'Pinnatipartita' - listy ostře a hluboce stříhané
 - 'Ramulis Coccineis' - mladé větve a pupeny červené; jehnědy oranžové
 - subsp. rugosa (Olše svraskalá) - pochází ze severovýchodu Severní Ameriky, výška i šířka do 10cm, mladé výhony mírně ochlupené, střídavé tmavězelené listy s plastickou žilnatinou 2x pilovým okrajem a spodní světlejší barvou, šišťice dlouhé do 1,5cm
 - 'Semipinnata' - listy vejčité, dlouhé 4 - 6cm, široké 3 - 4cm, na bázi bývají 1 - 2 volné zářezy, v horní části do 3/4 - 2/3 stříhané, laloky prakticky rovnoběžné s okrajem, ostře pilovité
 - subsp. tenuifolia/A. tenuifolia (Olše jemnolistá) - Britská Kolumbie až Kalifornie; kulovitý habitus; výška 7 - 10m; větve jsou v mládí řídko ochlupené, pupeny červené, stopkaté a ochlupené; listy tmavězelené, eliptické až vejčité, špičaté, mělce tupě laločnaté, dlouhé 5 - 10cm, široké 3 - 6cm, báze zakulacená až mělce srdčitá, spodní strana až modrozelená, ochlupená; samičí jehnědy vyrůstají po 3 - 5ks, vejčité; šišťice vyrůstají po 3 - 5ks a jsou také úzce vejčité
 - 'Variegata' - listy bíle skvrnitě
 - var. virescens - Murmansk; listy na spodní straně zelené, holé, žilnatinu tvoří 8 - 10 párů žilek

Vyhovují jí vlhké půdy, břehy řek, potoků, atp. Snáší záplavy, sucho i mrazy. Snadno vytváří výmladky.